

Pravda

Už dlouho se za nejvyšší a nejhlubší otázku filosofie považuje otázka po jsočnosti (event. po bytí, jak se to někdy překládá). Aristotelés tuto otázku snad jako první formuloval: co to je jsočí? (TI TO ON – také: co to je jsočno). Ale až dosud tomu tak bylo zejména proto, že se filosofové netázali dost rozhodně po předpokladech této otázky samé. Leibniz jako nejhlubší otázku všech otázek formuloval otázku, proč vůbec jest něco a proč daleko spíš není nic (nicota). Už to, že na takto položenou otázku nelze odpovědět žádným poukazem na příčinu toho, proč vůbec něco jest, neboť taková příčina by musela být jsočí, takže by se otázka po tom, proč vůbec něco jest, nutně vztahovala také na ni, poukazuje za hranice všeho, co jest (= co je jsočí), nás vede k závěru, že otázka po jsočím (tedy i po jsočnosti resp. po bytí) není a nemůže být tou vskutku nejhlubší filosofickou otázkou. Úzce to souvisí s tím, že důsledné filosofické dotazování se nemůže vyhýbat otázce po předpokladech otázky po jsočím samé, tj. po tom, jak a čím je umožněno samo tázání, a tedy i tázání po jsočím. Tázání po jsočím (jako vůbec každé tázání) musí být umožněno i založeno něčím základnějším, než je kterékoli a jakkoliv chápané jsočí. Ze jsočího samého žádné tázání přece nevyplývá. Otázka po jsočím musí být nutně založena mimo rámec jsočího. Tomu je nutno rozumět tak, že otázka po jsočím je možná a myslitelná jen jako otázka po pravdě o jsočím. A otázka po pravdě nemůže být zahrnuta v otázce po jsočím a nemůže být ani otázkou po jsočím podmíněna, nýbrž právě naopak sama podmiňuje nejen otázku po jsočím, ale také otázku po pravdě jsočího. Už jen z tohoto důvodu je nasnadě nahlédnout, že otázka po pravdě nemůže být pochopena a interpretována jako otázka po nějakém typu (druhu) „jsočího“.

(Písek, 990329-2.)